

UPP SOM EN SOL...

SÖREN HOLMBERG

Fortsättningen på rubrikens ordspråk gäller inte för Göran Johanssons personliga popularitet och inte heller för uppskattningen av den göteborgska kommunstyrelse han leder. Någon opinionsmässig pannkaka har det ännu inte blivit, men nedåt bär det både för Johanssons popularitetssiffror och för uppskattningen av hur kommunstyrelsen sköter sin uppgift.

Göran Johanssons exceptionellt hög popularitetssiffror ligger inte längre uppe på rekordnivåer. Johanssonfenomenet håller på att normaliseras. Siffrorna från den senaste SOM-mätningen senhösten 1997 är dock inte sämre än att Göran Johansson fortfarande är Göteborgs mest kände och populära politiker och att han är mer populär än samtliga partiledare.

Resultaten i tabell 1 visar hur kända Göran Johansson och ett antal andra göteborgspolitiker är bland göteborgarna. Undersökningspersonerna fick först möjligheten att ange om de kände till politikerna, därefter ombads de att poängsätta de politiker de kände till på en skala från -5 (ogillar) till +5 (gillar). Namnkännedom är viktig för ledande politiker, inte minst därför att den är en förutsättning för att kunna dra eventuella röster till det egna partiet och för att kunna få egna personröster.

Utfallet av mätningen 1997 blev mycket lik våra tidigare studier. Göteborg har bara två politiker som är kända av en majoritet av göteborgarna. De är Göran Johansson (s) och Johnny Magnusson (m). Båda har dock något lägre kännedomssiffror än tidigare – 75 procent för Johansson 1997, ned från en topp på 82 procent 1995, och 56 procent för Magnusson 1997, ned från som högst 69 procent 1994. Övriga kommunalpolitiker hamnar klart lägre med Margita Björklund (fp) strax under femtio procent (43) och de övriga kring tjugo procent. Mest okänd är centerpartiets Alvar Persson med en kännedomssiffra på endast 14 procent.

Politikerna kan trösta sig med att de var något mer kända bland det egna partiets sympatisörer. Hemmaplan ger m a o fördelar och det är inte oväsentligt eftersom det är bland det egna partiets väljare som politikerna skall försöka samla ihop de egna personkryssen. Att vara extra känd bland de egna sympati-

sörerna hjälper dock föga om man vill vara röstmagnet och värva röster från andra partiers anhängare. Då skall man vara välkänd inte bara bland de egna utan också utanför de egna leden. Det är endast Göran Johansson och till en del Johnny Magnusson som är så kända bland göteborgspolitikerna att de potentiellt skulle kunna vara betydelsefulla personliga röstmagneter för sina partier.

Men skall man kunna fungera som en röstmagnet räcker det naturligtvis inte med att vara känd. Man måste vara uppskattad också. Och det är Göran Johansson och delvis också Johnny Magnusson. Båda är dessutom relativt populära utanför det egna partiet. Resultaten i tabell 2 visar popularitetssiffrorna för göteborgspolitikerna åren 1994-1997. Siffrorna är medelvärden på gillarogillarskalan och kan variera mellan -50 och +50. Tolkningen är enkel – ju högre positiva medelvärden desto mer populär är kommunalpolitikern i fråga.

Göran Johanssons popularitet bland samtliga undersökningspersoner har minskat från som högst +24 1995 till +14 1997. Bland s-sympatisörer har hans popularitet också gått ned, från +36 1995 till +27 1997. Samtidigt har de ledande oppositionsföreträdarnas popularitet varit stabil eller stärkts något. Johnny Magnussons popularitetssiffror bland samtliga undersökningspersoner har ökat från -1 1994 till +8 1997; inte i närheten av Göran Johansson, men han närmar sig. Margita Björklunds siffror har också stärkts, från +3 1994 till +8 1997. Bland de egna sympatisörerna har Magnusson och Björklund dock inte ökat i popularitet. För Magnusson har popularitetssiffrorna hela tiden legat strax över +20 bland m-sympatisörer medan Björklund haft medelvärden strax under +20 bland fp-sympatisörer.

Göteborgspolitikerna är genomsnittligt sett mer populära bland göteborgarna än partiledarna är nationellt. Framst gäller det Göran Johansson som är klart mer uppskattad av göteborgarna (+14) än Göran Persson är av samtliga svenskar (-6). En av orsakerna till att kommunpolitiker i genomsnitt tenderar att vara något mer populära bland samtliga undersökningspersoner än sina respektive partiledare är att värderingen av partiledarna är mer polariserad och partipolitiskt influerad. Konkret uttryckt är det vanligare att kommunpolitiker placeras på den neutrala nollpunkten på skalan än vad som är fallet för partiledarna. Lokala politiker väcker inte lika heta känslor, framförallt inte negativa känslor. Partiledare och rikspolitiker bedöms oftare negativt av anhängare till motsidans partier.

Tabell 1 Andel göteborgare som uppgav att de känner till ett antal ledande göteborgspolitiker (procent)

	Samtliga				Egna partiets sympatisörer			
	1994	1995	1996	1997	1994	1995	1996	1997
Göran Johansson (s)	79	82	81	75	83	84	85	83
Johnny Magnusson (m)	69	66	61	56	78	74	68	66
Margita Björklund (fp)	44	50	44	43	52	54	52	54
Claes Roxbergh (mp)	42	43	33	28	30	39	27	27
Vivi-Ann Nilsson (s)	–	–	–	22	–	–	–	30
Jan-Åke Ryberg (v)	–	26	18	16	–	28	24	19
Ture Jacobsson (kd)	22	24	18	16	*	*	*	*
Alvar Persson (c)	–	22	17	14	–	*	*	*

Kommentar: Resultaten visar andelen göteborgska svarspersoner som inte kryssat för ”personen okänd för mig” och som kryssat för någon grad av sympati på en ogillar-gillarskala i Väst-SOM-studierna 1994, 1995, 1996 och 1997. Procentbasen är definierad som samtliga personer som besvarat enkäterna i Göteborg. Efter kännedomsfrågan tillfrågades undersökningspersonerna vad de tyckte om politikerna på en ogillar-gillarskala mellan -5 och +5. Ett – anger att politikerna i fråga inte ingick i det årets studie medan en * anger att antalet svarspersoner är mycket begränsat.

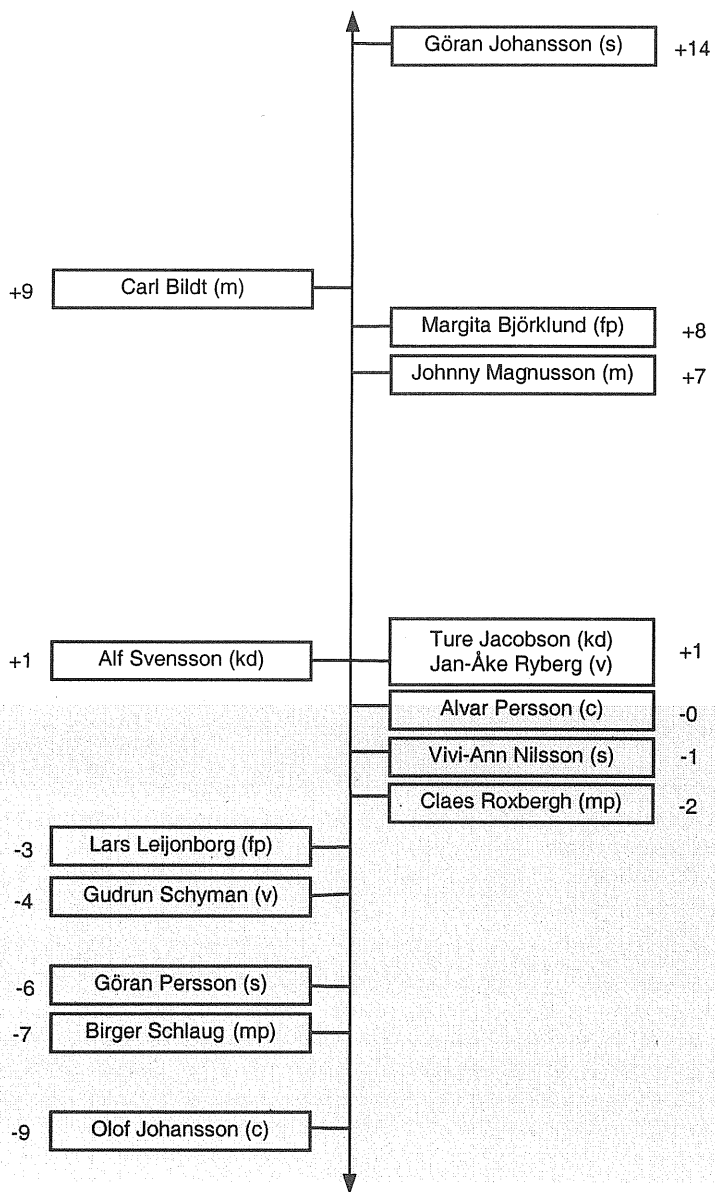
Tabell 2 Populära och mindre populära göteborgspolitiker (medeltal)

fråga: ”Var skulle du vilja placera några kommunala politiker i Göteborg på nedanstående skala?”

	Samtliga				Egna partiets sympatisörer			
	1994	1995	1996	1997	1994	1995	1996	1997
Göran Johansson (s)	+17	+24	+19	+14	+31	+36	+31	+27
Johnny Magnusson (m)	-1	+4	+5	+7	+22	+24	+21	+20
Margita Björklund (fp)	+3	+5	+8	+8	+9	+23	+24	+24
Claes Roxbergh (mp)	-1	-1	+0	-2	+19	+11	+17	+19
Vivi-Ann Nilsson (s)	–	–	–	-1	–	–	–	+4
Jan-Åke Ryberg (v)	–	+2	-1	+1	–	+3	+8	+12
Ture Jacobsson (kd)	-2	+0	+0	+1	*	*	*	*
Alvar Persson (c)	–	-0	+2	-0	–	*	*	*

Kommentar: Resultaten visar medeltalsvärden (gångar 10) på en ogillar-gillarskala med värden mellan -5 och +5. Egna partiets sympatisörer har precis som i tabell 1 definierats med hjälp av svaren på en fråga om bästa parti (1994 och 1995) eller bästa parti i rikspolitiken (1996 och 1997).

Figur 1 Göteborgska politikers popularitet i Göteborg jämfört med partiledarnas popularitet i Sverige (medeltal)

Kommentar: Popularitetsskalan varierar mellan -50 (ogillar) och +50 (gillar). Data härrör från 1997 års Riks-SOM-undersökning och 1997 års Väst-SOM-undersökning och gäller för samtliga undersökningspersoner.

Nedgången i Göran Johanssons popularitet sammanfaller med en nedgång i uppskattningen av hur väl kommunstyrelsen i Göteborg sköter sin uppgift. En kausal koppling kan finnas. Korrelationen mellan göteborgarnas uppskattning av Johansson och av kommunstyrelsen var mycket hög i SOM-studien 1997 (Pearson's $r = 0,50$). Hur orsakssambandet mer exakt ser ut kan vi dock inte säga bestämt. Johansson kan ha dragit med sig kommunstyrelsen i fallet eller har den minskande uppskattningen av kommunstyrelsens arbete färgat av sig på Johanssons popularitet. Eller, vilket är en tredje möjlighet, finns det inget orsakssamband mellan bedömningarna av Göran Johansson och kommunstyrelsen. En annan bakomliggande faktor kan ha påverkat både bedömningen av Johansson och bedömningen av kommunstyrelsen utan att bedömningarna har influerat varandra. Den mest troliga tolkningen är dock att det existerar någon form av kausal koppling mellan bedömningen av Göran Johansson och bedömningen av den kommunstyrelse han leder.

Resultaten i tabell 3 visar att den mycket positiva uppskattning som kommunstyrelsen i Göteborg vederfors 1995 till stor del har förlorats 1997. Andelen som tycker att kommunstyrelsen gör ett bra jobb har minskat från 39 till 25 procent samtidigt som andelen kritiker ökat från 16 till 21 procent. Jämfört med hur kommunstyrelsens arbete värderades under den borgerliga regimen 1992-1993 är dock fortfarande 1997 års siffror relativt positiva för Göteborgs kommunstyrelse. Under de borgerliga åren var det fler som var negativa än positiva till kommunstyrelsens arbete, en negativ opinionsbalans på -10 1992 och -17 1993. Under de år då socialdemokraterna lett Göteborg har opinionsbalansen varit positiv, om än avtagande, från +23 1995 till +11 1996 och +4 1997.

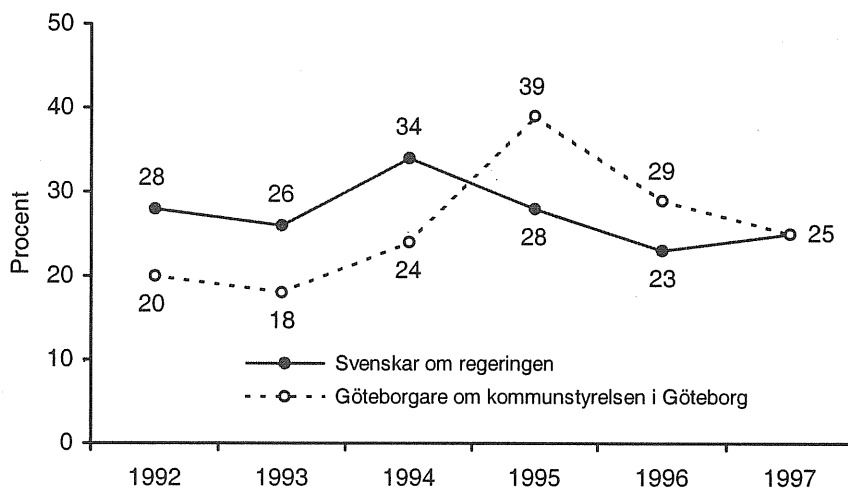
I början av Göran Johanssons och socialdemokraternas styre i Göteborg uppskattade göteborgarna vad kommunstyrelsen gjorde klart mer än vad svenskarerna uppskattade vad s-regeringen gjorde i Stockholm (se figur 2). Kommunstyrelsen i Göteborg mötte mer uppskattning än regeringen i Sverige. Det socialdemokratiska styret i Göteborg var mer populärt i Göteborg än det socialdemokratiska styret i Sverige. Den popularitetsskillnaden har dock försvunnit 1997. Kommunstyrelsen i Göteborg och regeringen i Stockholm röner senhösten 1997 ungefär samma låga uppskattning för sitt arbete. I båda fallen är det endast 25 procent som tycker att ett bra arbete utförs.

Tabell 3 Göteborgare betygsätter kommunstyrelsen (procent)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Mycket bra	1	1	1	3	2	2
Ganska bra	19	17	23	36	27	23
Varken eller	50	47	50	45	53	54
Ganska dåligt	21	26	22	13	13	17
Mycket dåligt	9	9	4	3	5	4
Summa procent	100	100	100	100	100	100
Antal personer	827	878	842	861	948	957
Andel vet ej	7	4	5	5	6	6
Andel bra - dålig	-10	-17	-2	+23	+11	+4

Kommentar: Frågan som ställdes löd: "Hur tycker Du att kommunstyrelsen i Din kommun sköter sin uppgift?" Resultaten kommer från göteborgsdelen av respektive års Väst-SOM-undersökning.

Figur 2 Andel göteborgare som tycker kommunstyrelsen i Göteborg sköter sin uppgift bra jämfört med andelen svenskar som tycker regeringen sköter sin uppgift bra (procent)

Kommentar: Resultaten har hämtats från SOM-studierna. Den streckade linjen gäller kommunstyrelsen i Göteborg. Den heldragna linjen gäller regeringen.

Det är ingen fördel att gå in i en valrörelse som regeringsparti. Det är numera ett välkänt internationellt fenomen att regeringar tenderar att gå tillbaka i val. I Sverige har alla regeringar tappat röster i alla val sedan 1970. Och vad som gäller på den nationella nivån spiller över på den lokala. Göran Johanssons och den göteborgska kommunstyrelsens nedgång i uppskattning sedan regimskiftet 1994/95 är kanske inte förvånande mot denna bakgrund. Maktinnehav nöter på populariteten.

